

Aan de voorzitter en de leden van de Vaste Commissie
voor Sociale zaken en Werkgelegenheid van de Tweede Kamer

Geachte voorzitter,
Geachte leden,

De Sociale Alliantie is een landelijk netwerk van organisaties uit vakbeweging, kerken, humanisten en uitkeringsgerechtigden die gezamenlijk strijden voor een samenleving zonder armoede. In de week van 5 december wordt de begroting van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid behandeld in uw Kamer. In dat kader willen wij graag uw aandacht vragen voor het volgende.

Onlangs heeft de staatssecretaris van Sociale zaken een bestuurlijk akkoord gesloten over de verdeling van 100 miljoen extra gelden voor de bestrijding van armoede onder kinderen. De Sociale Alliantie is positief over de toekenning van extra geld voor arme kinderen om hen mee te laten doen in de samenleving. Het is ook goed dat er gericht ondersteuning gaat naar kinderen zelf en dat er gekeken wordt naar wat zij nodig hebben. De Sociale Alliantie had echter liever gezien dat de ondersteuning van arme kinderen onderdeel was geweest van een integraal effectief armoedebeleid. De Sociale Alliantie doet hiertoe een aantal voorstellen.

1. Een leefbaar inkomen

Armoede is meer dan een gebrek aan inkomen, maar zonder een leefbaar inkomen kan armoede niet worden opgelost. Veel mensen in de bijstand komen niet rond, maar ook steeds meer mensen met betaald werk, krijgen de eindjes niet aan elkaar geknoopt. Dat komt niet omdat al deze mensen niet met geld om kunnen gaan, maar omdat ze simpelweg te weinig geld hebben uit loon of uitkering om van te kunnen leven. Het gevoerde landelijke inkomens- en bijstandsbeleid, waaronder het kostendelersbeleid, heeft de laatste jaren de situatie van veel mensen stelselmatig verslechterd.

Daar komt bij dat veel vaste lasten stijgen. De woonlasten zijn hoog, vooral voor mensen die net niet bij een woningbouwvereniging kunnen huren. Ook de zorgkosten met het hoge eigen risico is voor veel mensen een (te) zware last, waarvan de druk nog erger wordt bij stapeling van zorgkosten. De tegemoetkomingsregeling die deze last verzachtte, is overgedragen aan gemeenten. Voor veel chronisch zieken en gehandicapten betekent dat een fikse teruggang in inkomen en een nare ervaring van grote inkomensverschillen tussen gemeenten.

Armoedebestrijding kan volgens de Sociale Alliantie dus niet zonder een beleid van (stapsgewijze) verhoging van het sociale minimum. Een rechtvaardig inkomensbeleid vraagt om het tegengaan van het steeds verder uit elkaar groeien van inkomens en vraagt ook om het optrekken van het sociaal minimum naar een niveau dat mensen in staat stelt als

volwaardige burger deel te nemen aan de samenleving. Het aanvullende inkomensondersteuningsbeleid dat gemeenten kunnen voeren, biedt enig soelaas, maar volstaat niet. Dat de Rijksoverheid het grotendeels onmogelijk heeft gemaakt voor gemeenten om categorale inkomensondersteuning te bieden, helpt daar ook niet bij. Bovendien is het in de ene gemeente veel beter geregeld dan in de andere. Zo ontstaat rechtsongelijkheid voor mensen.

Voorstel 1: De Sociale Alliantie spreekt de landelijke overheid aan op haar beschavingsplicht om het sociaal minimum te verhogen naar een niveau dat hoog genoeg is om er fatsoenlijk van te kunnen leven, zonder dat lokale overheden, particuliere fondsen of kerken genoodzaakt zijn allerhande noodverbanden aan te leggen.

2. Effectiever én socialer schuldenbeleid

De schuldenproblematiek is de laatste jaren flink in omvang en in ernst toegenomen: één op de zes huishoudens heeft daadwerkelijk problematische schulden of heeft een groot risico deze te krijgen. De wet gemeentelijke schuldhulpverlening heeft weliswaar een stijging gebracht van het slagingspercentage van gemeentelijke schuldhulpverleningstrajecten, maar in zijn algemeenheid is de schuldenproblematiek niet afgenomen, maar fors toegenomen. Veel mensen worden bovendien niet toegelaten tot het gemeentelijk saneringstraject. Driekwart van de hulpzoekers wordt naar elders verwezen om eerst saneringsrijp gemaakt te worden, bijvoorbeeld bij een bewindvoerder. Het aantal onder bewindstellingen is de laatste jaren explosief gestegen, terwijl er weinig toezicht is op aangestelde bewindvoerders. De stabilisatieperiode duurt vaak te lang, waardoor schulden weer oplopen en schuldeisers ongeduldig worden.

Voorstel 2: De Sociale Alliantie wil dat de procedures rond schulden worden verkort en dat mensen eerder worden toegelaten tot de WSNP.

Voorkomen is beter dan genezen! Dat geldt zeker als het gaat om schuldenproblematiek. Er is een sterke verwevenheid tussen financiële problemen en problemen op andere terreinen, zoals gezondheid, werk, relaties. Dat onderstreept de noodzaak van preventie van schulden. Voorkom stapeling van kosten en schulden. Help mensen om goed met geld om te gaan. Het is belangrijk dat organisaties die als eerste zicht hebben op betalingsachterstanden met elkaar samenwerken om te voorkomen dat de betalingsachterstand uitloopt op een problematische schuld. Woningbouwverenigingen, zorgverzekeraars, scholen, sociale wijkteams en werkgevers kunnen hierop worden aangesproken. Daarnaast zouden overheidsorganisaties ook veel meer in hun beleid kunnen bijdragen aan het voorkómen van schulden. Een voorbeeld hiervan is de Belastingdienst die toeslagen uitkeert voor bijvoorbeeld huur of zorg. De Belastingdienst zou veel pro-actiever moeten controleren of mensen een toeslag krijgen die klopt, om te voorkomen dat er achteraf veel geld moet worden terugbetaald. Ook zouden overheidsorganisaties of aan overheden gelieerde organisaties een grotere bereidheid aan de dag moeten leggen om constructief mee te werken aan minnelijke regelingen ter oplossing van problematische schuldsituaties.

Voorstel 3: De Sociale Alliantie wil meer aandacht voor preventie van schulden.

3. Integraal armoedebeleid

De Sociale Alliantie maakt zich sterk voor een samenleving zonder armoede. Om concrete stappen te zetten naar dit doel is het op de eerste plaats nodig dat armoedebestrijding een vast onderdeel is van het beleid dat sociale grondrechten garandeert: inkomensbeleid, werkgelegenheidsbeleid, huisvestingsbeleid, onderwijsbeleid, zorg- en gezondheidsbeleid. Het beleid op deze terreinen moet zodanig zijn dat we toegroeien naar een samenleving waarin iedereen meetelt en meedoet. Kortom, armoedebeleid moet concrete bijdragen leveren aan een vernieuwing van de samenleving. Dit vraagt om een beleid dat vertrekt vanuit de dagelijkse ervaringen van arme mensen. In de situaties waarin zij verkeren zijn de verschillende levensdomeinen met elkaar vervlochten en die vervlechting dwingt tot een integraal beleid.

Voorstel 4: De Sociale Alliantie dringt erop aan dat armoedebestrijding als vast onderdeel ingebed is in beleidsterreinen die betrekking hebben op sociale grondrechten. De verwerkelijking van die rechten moet verhinderen dat armoede ontstaat en bevorderen dat nog aanwezige armoede wordt opgeruimd. Elk beleidsvoorstel moet worden getoetst op zijn armoedebestrijdende en participatiebevorderende werking.

Voorstel 5: De inbreng van eigen ervaringen van mensen die in situaties van armoede verkeren kan niet worden gemist bij het integraal maken van het armoedebeleid. De landelijke overheid zou actiever mogen zijn in het faciliteren van ondersteuningsstructuren om een stem te geven aan mensen om wie het gaat. Zonder ondersteuning blijft inspraak een loze belofte.

Zolang sociale grondrechten nog niet ten volle voor iedereen bereikbaar zijn, zijn ondersteuningsinitiatieven noodzakelijk. In Nederland zijn veel verschillende partijen actief op dit terrein: maatschappelijke organisaties zoals voedselbanken, kerken en fondsen; ook het lokaal minimabeleid van gemeenten mag hieronder geschaard worden. Wat dit laatste betreft zijn er aanzienlijke verschillen tussen gemeenten, waardoor rechtsongelijkheid ontstaat. Vaak weten mensen die in armoede leven niet waar ze aan kunnen kloppen.

Voorstel 6: De (lokale) overheid moet stimuleren en faciliteren dat haar eigen activiteiten en voorzieningen op het terrein van armoedebestrijding en participatie goed afgestemd zijn met activiteiten en voorzieningen van maatschappelijke initiatieven op dit gebied. Samen moeten ze er voor zorgen dat belanghebbenden weet hebben van deze activiteiten en voorzieningen.

4. Voor- en naschoolse opvang voor ieder kind

Een effectief armoedebeleid houdt zich niet alleen bezig met armoedebestrijding op zich. Het kijkt ook naar de inrichting van de maatschappij en de organisatie van voorzieningen, opdat ongelijkheid en tweedeling zoveel mogelijk worden voorkómen. Goede voorschoolse voorzieningen en voorzieningen buiten schooltijd kunnen er toe bijdragen dat kinderen niet op achterstand komen en hun talenten en capaciteiten kunnen ontdekken en ontwikkelen.

Voorstel 7: De Sociale Alliantie wil dat er goede voorschoolse en buitenschoolse opvang beschikbaar en toegankelijk is voor ieder kind.

5. Werkende armen

Niet alleen mensen met een uitkering hebben te maken met armoede. Meer dan 40% van de totale groep armen heeft betaald werk als belangrijkste eigen inkomstenbron en deze groep armen groeit. Vooral zelfstandigen hebben een groot risico op armoede. Van alle zelfstandigen is 12% arm en van alle werknemers is 3% arm. Werk zou moeten lonen, maar dat is voor deze groep armen niet het geval. Zelfstandigen werken vaak voor zeer lage tarieven om opdrachten te kunnen verkrijgen. Hierdoor ontstaat concurrentie op prijs wat het inkomen van sommige zelfstandigen onder grote druk zet. De overheid zou zelfstandigen meer moeten beschermen door minimumtarieven vast te stellen.

Voorstel 8: De Sociale Alliantie wil dat er meer aandacht komt voor werkende armen en dat een minimumtarief voor zelfstandigen wordt vastgesteld.

Tot zover onze aandachtspunten en voorstellen. Wij hopen dat u deze wilt meenemen in de behandeling van de begroting van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, opdat wij ons samen met u kunnen blijven inzetten voor een samenleving zonder armoede.

Utrecht, 24 november 2016

Namens de Sociale Alliantie

Willem Jelle Berg, voorzitter

De Alliantie voor Sociale Rechtvaardigheid - ook kortweg Sociale Alliantie genoemd - is een initiatief van de vakbeweging, de kerken, de humanisten en uitkeringsgerechtigden.

Het samenwerkingsverband begon in 2000 en is doorgroeid naar een netwerkorganisatie waaraan ruim vijftig landelijke, regionale en plaatselijke organisaties en groepen deelnemen. Samen strijden zij voor een samenleving zonder armoede.

Zie ook: www.socialealliantie.nl

 Sociale Alliantie, Postbus 2758, 3500 GT Utrecht

 Telefoon 06 – 42092030; info@socialealliantie.nl

